

26. 9. 2007

ID: 50295

Věcné břemeno

Soud nemůže bez dalšího zamítnout žalobu vlastníka stavby o zřízení věcného břemene práva cesty po přilehlém pozemku k této stavbě jen proto, že navrhovaný rozsah břemene se mu jeví nepřiměřený.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 22 Cdo 1075/2006, ze dne 11.7.2007)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobců: a) J. H., a b) Z. H., zastoupených advokátem, proti žalované MUDr. I. D., zastoupené advokátem, o zřízení věcného břemene, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 23 C 16/2003, o dovolání žalobců proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 19. října 2005, č. j. 13 Co 99/2005-172, tak, že rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 19. října 2005, č. j. 13 Co 99/2005-172, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Žalobci se domáhali, aby soud rozhodl o zřízení věcného břemene odpovídajícího právu cesty po pozemku žalované ke garáži v jejich vlastnictví, postavené na jejich pozemku, k níž je z ulice možný příjezd pouze po pozemku žalované.

Obvodní soud pro Prahu 1 (dále „soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 9. prosince 2004, č. j. 23 C 16/2003-147, zamítl „žalobu o zřízení věcného břemene vázajícího na pozemku parc. č. 230/2 v obci a katastrálním území B. B., jemuž odpovídá právo cesty přes pozemek č. 230/2 v obci a katastrálním území B. B. ve prospěch vlastníka stavby postavené na pozemku stav. parc. č. 230/4 v obci a katastrálním území B. B.“. Dále rozhodl o nákladech řízení.

Soud prvního stupně zjistil, že garáž ve vlastnictví žalobců je postavena tak, že příjezd k ní z ulice je možný jen po nezpevněném pozemku žalované v šíři 3 m a délce 35 m, přístup na dvorek ke garáži je pak možný vchodem z domu žalobců. Pozemek žalované byl jako cesta ke garáži využíván od roku 1970 právním předchůdcem žalobců a od roku 1990 jimi, v současnosti přístup ke garáži žalovaná žalobcům znemožnila zřízením vrat z veřejné ulice. Na návrhy žalobců k řešení daného stavu pozitivně nereagovala. Sama hodlá v daném místě postavit vlastní garáž. Soud vyšel z § 151o odst. 3 občanského zákoníku (dále „ObčZ“) a uzavřel, že za daných podmínek by bylo zřízení věcného břemene, jak se ho žalobci domáhají, neodůvodněným zásahem do vlastnického práva žalované; žalobci by svým vozidlem přejížděli přes celý pozemek žalované a ten by nemohl být využit k jinému účelu. Tak by došlo k porušení zásad plynoucích z čl. 11 odst. 1 a 3 Listiny základních práv a svobod.

Městský soud v Praze jako soud odvolací k odvolání žalobců rozsudkem ze dne 19. října 2005, č. j. 13 Co 99/2005-172, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o věci samé a změnil jej ve výroku o náhradě nákladů řízení; dále rozhodl o nákladech odvolacího řízení. Ztotožnil se s právním závěrem soudu prvního stupně, nikoliv však s důvody na základě nichž rozhodl. S poukazem na předchozí rozhodnutí Okresního soudu v Mladé Boleslavi (sp. zn. 7 C 266/2001), resp. Krajského soudu v Praze (sp. zn. 22 Co 224/2002) konstatoval, že přes výzvu soudu prvního stupně žalobci řádně v petitu své žaloby nevymezili rozsah věcného břemene a zejména nepřipojili geometrický plán, který by byl posléze nedílnou součástí rozsudku. Plán předložený soudem žalobci byl neúplný a nebyl ověřen katastrálním úřadem. Takto žalobci setrvali na svém původním nepřiměřeně širokém návrhu na zřízení věcného břemene k celému pozemku žalované, kterému nebylo možno vyhovět. Odvolací soud též upozornil na skutečnost, že žalobci neuvedli, zda by věcné břemeno mělo být zřízeno za náhradu.

Proti rozsudku odvolacího soudu podávají žalobci dovolání, jehož přípustnost opírají o § 237 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu („OSŘ“) a uplatňují dovolací důvody uvedené v § 241a odst. 2 písm. a) a b) OSŘ. Otázkou zásadního právního významu spatřují v tom, zda lze odepřít právo přístupu k již existující stavbě v zájmu vlastníka dosud neexistující stavby. Se závěrem odvolacího soudu se neztotožňují. Připouštějí, že původní geometrický plán, který soudem předložili, byl neúplný, v dalším průběhu řízení však soudem předali plán úplný, jemuž soud vytkl pouze formální nedostatky. Pokud plán s těmito nedostatky neumožňoval rozhodnutí, měli být žalobci vyzváni k jeho doplnění, k čemuž ale nedošlo. Odvolací soud se za daného stavu vůbec věcnou stránkou nezabýval, což mělo za

následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Tak byli žalobci „připraveni o odvolací instanci“. Dále se soudem polemizují v otázce, kterému z účastníků řízení by rozhodnutím o zřízení věcného břemene byla způsobena újma z hlediska čl. 11 Listiny základních práv a svobod a dovozují závěr ve svůj prospěch. O náhradě za zřízení věcného břemene měl soud rozhodnout i bez návrhu. Navrhují, aby dovolací soud zrušil jak rozsudek odvolacího soudu, tak rozsudek soudu prvního stupně a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalovaná ve vyjádření k dovolání namítá, že rozsudek odvolacího soudu je dovoláním napadán z jiného důvodu, než je odepření přístupu žalobců k jejich stavbě. Podle jejího názoru nejde o řešení otázky mající zásadní právní význam. Navrhuje, aby dovolací soud dovolání žalobců zamítl.

Nejvyšší soud po zjištění, že dovolání je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c) OSŘ, že jsou uplatněny dovolací důvody upravené v § 241a odst. 2 písm. a) a b) OSŘ a že jsou splněny i další náležitosti dovolání a podmínky dovolacího řízení (zejména § 240 odst. 1, § 241 OSŘ), napadené rozhodnutí přezkoumal a zjistil, že dovolání je důvodné. Z napadeného rozhodnutí činí rozhodnutí po právní stránce zásadní otázka vymezení rozsahu práva cesty v žalobě na jeho zřízení a s tím související otázka, jakou povahu má řízení o zřízení práva nezbytné cesty.

Není-li vlastník stavby současně vlastníkem přilehlého pozemku a přístup vlastníka ke stavbě nelze zajistit jinak, může soud na návrh vlastníka stavby zřídit věcné břemeno ve prospěch vlastníka stavby spočívající v právu cesty přes přilehlý pozemek (§ 151o odst. 3 ObčZ).

Soud může překročit návrhy účastníků a přisoudit něco jiného nebo více, než čeho se domáhají, jen tehdy, jestliže řízení bylo možno zahájit i bez návrhu, nebo jestliže z právního předpisu vyplývá určitý způsob vypořádání vztahu mezi účastníky (§ 153 odst. 2 OSŘ).

Zřízení věcného břemene, jemuž odpovídá právo cesty po přilehlém pozemku ke stavbě (§ 151o odst. 3 ObčZ), představuje určitý způsob vypořádání vztahu mezi vlastníkem stavby, ke které není zajištěn přístup, a vlastníkem přilehlého pozemku ve smyslu § 153 odst. 2 OSŘ. Z toho plyne, že soud nemůže bez dalšího zamítnout žalobu vlastníka stavby o takové vypořádání jen proto, že navrhovaný rozsah břemene se mu jeví nepřiměřený. Musí popř. i za pomoci znaleckého posudku posoudit možnost takového rozsahu věcného břemene, který by zatěžoval vlastníka přilehlého pozemku co nejméně a zároveň zajišťoval vlastníku stavby přístup ke stavbě v nezbytném rozsahu (viz též dosud nepublikované usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 20. července 2006, sp. zn. 19 Co 632/2005). Náhradu za zřízení věcného břemene soud určí a přizná i bez návrhu.

Proto v daném případě nebylo možno žalobu zamítnout jen proto, že rozsah navrhovaného věcného břemene byl nepřiměřeně velký, resp. že v žalobě nebylo uvedeno, že má jít o zřízení za náhradu ani výše náhrady. Odvolací soud se měl v první řadě zabývat otázkou, zda byly splněny podmínky pro zřízení práva nezbytné cesty a v kladném případě, pokud nebylo možno toto břemeno zřídit v požadovaném rozsahu, určit jeho rozsah a místně jej vymezit v geometrickém plánu, který by byl nedílnou součástí rozsudku. Pokud odvolací soud vycházel z jiného právního názoru, spočívá jeho rozhodnutí na nesprávném právním posouzení věci a je tak dán dovolací důvod, uvedený v § 241a odst. 2 písm. b) OSŘ.

Z toho, co bylo uvedeno výše, vyplývá, že žaloba na zřízení práva cesty odpovídajícího věcnému břemeni je dostatečně určitá tehdy, pokud se z ní podává, k jakému pozemku a ve prospěch které stavby má být právo cesty zřízeno; jde-li o způsob vypořádání vztahu mezi účastníky, vyplývající z právního předpisu, je v takovém případě na soudu, aby sám určil, kudy cesta povede a aby případně blíže vymezil i obsah práva cesty.

Předseda senátu usnesením vyzve účastníka, aby bylo opraveno nebo doplněno podání, které neobsahuje všechny stanovené náležitosti nebo které je nesrozumitelné nebo neurčité. K opravě nebo doplnění podání určí lhůtu a účastníka poučí, jak je třeba opravu nebo doplnění provést (§ 43 odst. 1 OSŘ).

Výzva k odstranění vad podání musí obsahovat údaje o tom, v čem je podání nesprávné nebo neúplné, poučení, jak je třeba opravu nebo doplnění provést, a poučení o tom, že řízení bude zastaveno, jestliže podání nebude včas opraveno nebo doplněno (R 36/1999 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek).

Odvolací soud, který potvrdil rozsudek soudu prvního stupně z jiného důvodu, než byl důvod zamítnutí žaloby soudem prvního stupně, aniž by před vydáním potvrzujícího rozsudku seznámil účastníky řízení se svým právním názorem - odlišným od právního názoru soudu prvního stupně, a neumožnil jim se k němu vyjádřit, zasáhl do práva na spravedlivý proces ve smyslu čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 LPS (Nález Ústavního soudu ze dne 21. 1. 2003 sp. zn. II. ÚS 523/02, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 6. 2005, sp. zn. 22 Cdo 1135/2005, Soubor rozhodnutí Nejvyššího

soudu č. C 3409).

V dané věci považoval soud prvního stupně žalobu za projednatelnou a věcně o ní rozhodl. Pokud měl odvolací soud zato, že žalobní návrh, kterým se žalobci domáhali nepochybně zřízení nezbytné cesty, měl takové vady, pro které by žalobě nebylo možno z formálních důvodů vyhovět, aniž by bylo třeba se zabývat věcnou stránkou, měl účastníky se svým právním názorem seznámit a vést žalobce k opravě či doplnění žaloby, a měl jej poučit, v čem je podání nesprávné nebo neúplné a jak je třeba opravu nebo doplnění provést. Pokud však potvrdil zamítavý rozsudek soudu prvního stupně jen pro (údajně) formální vady žaloby, aniž by se pokusil je odstranit, zatížil řízení vadou, uvedenou v § 241a odst. 2 písm. a) OSŘ.

Z uvedeného je zřejmé, že dovolání je důvodné. Proto nezbylo, než rozhodnutí odvolacího soudu zrušit a věc vrátit tomuto soudu k dalšímu řízení (243b odst. 2, 3 OSŘ).

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Koupě nemovité věci](#)
- [Nesprávný úřední postup \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Platební neschopnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předkupní právo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušení řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Rodinný závod \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Dědictví](#)
- [Výživné](#)
- [Valná hromada](#)
- [Ustanovení zástupce](#)
- [Náhrada škody](#)